

POSTANOWIENIE

Dnia 27 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jarosław Sobutka

Ławnik SN Michał Górski

w sprawie **G. F.** - prokuratora Prokuratury Rejonowej w O. – po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego na posiedzeniu w dniu 27 października 2020 r. odwołania obwinionego od postanowienia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 10 kwietnia 2020 r. – sygn. PK I SD (...),

- na podstawie art. 150 § 5 w zw. z art. 171 § 1 pkt 1
ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r.
– Prawo o prokuraturze
w zw. z art. 437 § 1 i 2 k.p.k. –

postanowił:

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 24 marca 2020 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego wystąpił do Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z wnioskiem o przedłużenie na dalszy niezbędny okres, tj. do dnia 10 października 2020 r. zawieszenia w czynnościach służbowych **G. F.** – prokuratora Prokuratury Rejonowej w O., który zarządzeniem Prokuratora Okręgowego w O. z dnia 10 października 2019 r., sygn.

PO V (...) został zawieszony w czynnościach służbowych na okres 6 miesięcy do dnia 10 kwietnia 2020 r. w związku z koniecznością natychmiastowego odsunięcia go od wykonywania obowiązków służbowych z uwagi na ujawnienie w toku kontroli szeregu zaniedbań i uchybień w nadzorowanych lub prowadzonych postępowaniach przygotowawczych. Ponadto, ocena stwierdzonych uchybień wskazywała na uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa niedopełnienia obowiązków służbowych, jak i przestępstw przeciwko dokumentom.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla łódzkiego okręgu regionalnego postanowieniem z dnia 2 grudnia 2019 r. wszczął postępowanie wyjaśniające o czyny z art. 137 § 1 ustawy – Prawo o prokuraturze. W dniu 21 stycznia 2020 r. Prokurator Krajowy wyznaczył Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego do przeprowadzenia postępowania dyscyplinarnego wobec prokuratora G. F.

Postanowieniem z dnia 13 marca 2020 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego wszczął wobec obwinionego postępowanie dyscyplinarne dotyczące popełnienia deliktów dyscyplinarnych w okresie od marca 2017 r. do 9 października 2019 r. w związku z prowadzeniem i nadzorowaniem postępowań przygotowawczych o sygnaturach: (...), w których to postępowaniach ujawniono długotrwałe okresy rażącej bezczynności, a także deliktu dyscyplinarnego polegającego na uchybieniu godności urzędu prokuratora polegającego na poświadczeniu nieprawdy w okresie od stycznia 2018 r. do stycznia 2019 r. w Systemie Informatycznym Prokuratury oraz poświadczeniu nieprawdy w dniu 31 grudnia 2019 r. w protokole wyjaśnień podejrzanego w sprawie PR 2 Ds 940.2017 w zakresie daty przeprowadzenia przesłuchania.

Jednocześnie toczy się śledztwo o sygn. PO I Ds (...) w Prokuraturze Okręgowej w Ł. wszczęte postanowieniem z dnia 30 października 2019 r. o czyny z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. oraz o czyn z art. 276 k.k.

Postanowieniem z dnia 10 kwietnia 2020 r., sygn. PK I SD (...) Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 10 kwietnia 2020 r. wniosku Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla (...) okręgu regionalnego z dnia 24 marca 2020 r. sygn. RP IV RD (...) przedłużył zawieszenie obwinionego w czynnościach na dalszy niezbędny okres tj. do dnia 10 października 2020 r.

Obwiniony prokurator G. F. złożył w dniu 1 czerwca 2020 r. odwołanie od postanowienia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 10 kwietnia 2020 r., sygn. PK I SD (...) w przedmiocie zawieszenia go w czynnościach służbowych na dalszy niezbędny okres tj. do dnia 10 października 2020 r. Zarzucił zaskarżonemu postanowieniu:

1. obrazę art. 150 § 3 ustawy – Prawo o prokuraturze poprzez jego błędną interpretację i niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że w niniejszej sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek uzasadniający przedłużenie okresu zawieszenia obwinionego w czynnościach służbowych do dnia 10 października 2020 r. podczas gdy, dotychczas nie został przedstawiony i ogłoszony mu żaden zarzut dyscyplinarny, nie wykonano z obwinionym żadnej czynności procesowej, zaś waga i rodzaj przewinień, które legły u podstaw pierwotnego zarządzenia Prokuratora Okręgowego w O. nr (...) z dnia 10 października 2019 r. sygn. PO IV (...), PO IV (...) o zawieszeniu obwinionego w czynnościach prokuratora, jak i postanowienia o przedłużeniu tego okresu – prowadzą do wniosków przeciwnych;
2. obrazę art. 96 § 2 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy – Prawo o prokuraturze, która miała wpływ na treść zaskarżonego postanowienia, polegającą na zaniechaniu zawiadomienia obwinionego o posiedzeniu w przedmiocie rozpoznania wniosku rzecznika dyscyplinarnego o przedłużenie okresu zawieszenia w czynnościach prokuratora, w sytuacji gdy, co prawda obecność prokuratora, którego orzeczenie dotyczy nie jest na

takim posiedzeniu obowiązkowa, lecz udział w nim, zgodnie z dyspozycją art. 96 § 2 k.p.k., jest uprawnieniem strony broniącej swoich praw i interesów, co oznacza, że należy ją o terminie posiedzenia, zawiadomić, przy czym doręczenie takiego zawiadomienia wystosowanego w odpowiednim terminie umożliwiającym prokuratorowi stawiennictwo na posiedzeniu jest obowiązkiem sądu dyscyplinarnego, zaś brak takiego powiadomienia musi być traktowany, jako rażące naruszenie materialnego prawa do obrony z art. 6 k.p.k.

Na podstawie art. 437 k.p.k. w zw. z art. 171 ustawy – Prawo o prokuraturze obwiniony wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 10 kwietnia 2020 r., sygn. PK I SD (...)

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie jest bezzasadne i, jako takie, winno być oddalone.

Instytucja zawieszenia w czynnościach stanowi tymczasowy środek reagowania wobec obwinionego, właściwy postępowaniu dyscyplinarnemu. Stosuje się ją – po wszczęciu postępowania i najwyżej na czas jego trwania – wówczas, gdy z uwagi na charakter zarzuconego obwinionemu przewinienia konieczne jest natychmiastowe odsunięcie go od wykonywania obowiązków służbowych.

Zawieszenie w czynnościach spełnia dwojakie funkcje. Po pierwsze, chroni autorytet prokuratury, a także dalej jeszcze idący interes publiczny przed szkodami, jakie mogłoby spowodować pełnienie funkcji prokuratorskich przez obwinionego, stojącego przecież pod dyskwalifikującym go zarzutem. Po wtóre, odgrywa doniosłą rolę wychowawczą, będąc moralnym przeżyciem zarówno dla obwinionego, jak i dla jego współpracowników (postanowienie SN z 24.04.2019 r., I DO 5/19, Legalis 1915736; A. Kiełtyka, W. Kotowski, A. Ważny, Prawo o prokuraturze. Komentarz, Lex Omega 10610, 2016). Przedłużenie zawieszenia w czynnościach jest generalnie dostosowane do możliwego czasu trwania postępowania

dyscyplinarnego przed Sądem Najwyższym (postanowienie SN z 31.01.2019 r. I DSK 2/18, Legalis 1872681).

Instytucja zawieszenia w czynnościach oraz kwestie związane z przedłużeniem zawieszenia na dalszy niezbędny okres i zaskarżeniem postanowienia wydanego w tym przedmiocie, uregulowane zostały w przepisach art. 150 § 1-8 ustawy Prawo o prokuraturze. Podkreślić należy, że samo postępowanie w przedmiocie przedłużenia zawieszenia w czynnościach, nie zostało odrębnie uregulowane w ustawie Prawo o prokuraturze. Z tej przyczyny, we wskazanym zakresie, na podstawie art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku – Prawo o prokuraturze, odpowiednie zastosowanie znajduje przepis art. 96 § 1 i 2 k.p.k. Zgodnie z treścią powyższego przepisu, strony oraz osoby niebędące stronami, jeżeli ma to znaczenie dla ochrony ich praw lub interesów, mają prawo wziąć udział w posiedzeniu wówczas, gdy ustawa tak stanowi, chyba że ich udział jest obowiązkowy (art. 96 § 1 k.p.k.). W pozostałych wypadkach strony mają prawo wziąć udział w posiedzeniu, jeżeli się stawia, chyba że ustawa stanowi inaczej (art. 96 § 2 k.p.k.).

Sąd Najwyższy, opierając się na poglądach utrwalonych w doktrynie uważa, że zgodnie z treścią przepisu art. 96 § 2 k.p.k. sąd nie ma obowiązku zawiadamiania strony o terminie takiego posiedzenia (por. M. Kurowski w: D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom I, 2018, s. 481).

Reasumując w ocenie Sądu Najwyższego, Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym procedował, nie naruszając praw skarżącego. Należy podkreślić, że Sąd Dyscyplinarny nie miał obowiązku zawiadamiania prokuratora o terminie posiedzenia, bo takiego obowiązku żaden przepis nie przewiduje. Prokurator mógł jednakże wziąć udział w przedmiotowym posiedzeniu, gdyby się na nim stawiał.

Z tego względu Sąd Najwyższy za nietrafny uznał zarzut skarżącego podniesiony w treści odwołania, zwłaszcza, że w żaden sposób nie wskazał on, jaki

wpływ na treść orzeczenia miałoby jego stawiennictwo na posiedzeniu. Oceny tej nie zmienia treść przywołanej przez obwinionego uchwały Sądu Najwyższego z 11 października 2017 r. w sprawie o sygn. SNO 31/17, w której stwierdził, że „(...) obecność sędziego nie jest na takim posiedzeniu [w postępowaniu dyscyplinarnym] obowiązkowa, lecz udział w nim, zgodnie z dyspozycją art. 96 § 2 k.p.k., jest uprawnieniem strony broniącej swych praw i interesów, co oznacza, że należy ją o terminie posiedzenia zawiadomić. Doręczenie takiego zawiadomienia, wystosowanego w odpowiednim terminie umożliwiającym sędziemu stawiennictwo na posiedzeniu, jest zatem obowiązkiem Sądu Dyscyplinarnego. Brak zaś powiadomienia, musi być traktowany, jako rażące naruszenie prawa do obrony przysługującego obwinionemu - art. 6 k.p.k.” (Lex 2401093). Przypomnieć bowiem należy, że zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1694) wspomnianej normie prawnej nadano następujące brzmienie: „W pozostałych wypadkach nie zawiadamia się ich [stron oraz osób niebędących stronami] o posiedzeniu, a mogą wziąć w nim udział, jeżeli się stawia, chyba że ustawa stanowi inaczej”. Oznacza to, że dopóki przepis ten nie zostanie zaskarżony i uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z ustawą zasadniczą, obowiązuje na zasadzie domniemania konstytucyjności. Jest to uzasadnione koniecznością poszanowania zasady pewności prawa.

Zdaniem Sądu Najwyższego, Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym zasadnie przyjął też, że wobec prokuratora G. F. zachodzi uzasadniony przypadek przemawiający za przedłużeniem zawieszenia go w czynnościach na dalszy, niezbędny okres.

Wedle przepisu art. 150 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze, prokurator może być zawieszony w czynnościach na okres do 6 miesięcy, jeżeli z uwagi na charakter przewinienia dyscyplinarnego konieczne jest natychmiastowe odsunięcie go od wykonywania obowiązków. Zgodnie z przepisem art. 150 § 3 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze, zawieszenie prokuratora w czynnościach, w uzasadnionych przypadkach, może być przedłużone na wniosek rzecznika dyscyplinarnego przez sąd dyscyplinarny na

dalszy, niezbędny okres. Zatem jednym z podstawowych obowiązków sądu odwoławczego jest stwierdzenie, czy w danym stanie faktycznym wystąpiła przesłanka uzasadnionego przypadku, która wpływałaby na konieczność dalszego przedłużenia zawieszenia prokuratora w czynnościach służbowych.

Zasadnie wskazuje się w literaturze przedmiotu, że „zawieszenie w czynnościach spełnia dwojakie funkcje. Po pierwsze, chroni autorytet prokuratury, a także dalej jeszcze idący interes publiczny przed szkodami, jakie mogłoby spowodować pełnienie funkcji prokuratorskich przez obwinionego, stojącego przecież pod dyskwalifikującym go zarzutem. Po wtóre, odgrywa doniosłą rolę wychowawczą, będąc moralnym przeżyciem zarówno dla obwinionego, jak i dla jego współpracowników” (A. Kiełtyka, W. Kotowski, A. Ważny, *Prawo o prokuraturze. Komentarz*, 2017, s. 558).

Postępowanie dyscyplinarne nie jest zakończone. Równolegle toczy się śledztwo w sprawie popełnienia przez prokuratora G. F. przestępstw z art. 231 § 1 k.k., art. 271 § 1 k.k. i art. 276 k.k. Już sama waga przewinienia dyscyplinarnego, które wypełnia znamiona wskazanych umyślnych występków, pozwala na uznanie, że w sprawie zachodzi przesłanka uzasadnionego przypadku z art. 150 § 3 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku - Prawo o prokuraturze.

Sąd Najwyższy nie podziela zdania obwinionego, według którego nie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek uzasadniający przedłużenie okresu zawieszenia go w czynnościach służbowych. Uchybienia dokonane w 20 postępowaniach, w połączeniu z podejrzeniem popełnienia przestępstwa wypełniającego znamiona czynów zabronionych opisanych w art. 231 § 1 k.k., art. 271 § 1 k.k. i art. 276 k.k. wyznaczają wystarczający poziom negatywnego ładunku, szczególnie źle postrzeganego przez opinię publiczną w przypadku tzw. przestępstwa urzędniczego, uprawniającego do stwierdzenia, iż mamy do czynienia ze szczególnym przypadkiem, o którym mowa w art. 150 § 3 ustawy – Prawo o prokuraturze.

Natomiast odnosząc się do pozostałych uchybień, nie można stwierdzić, że liczba dwudziestu spełnia kryteria przypadku mniejszej wagi.

Podsumowując, pierwszy zarzut odwołania należy zdecydowanie i jednoznacznie uznać za niezasadny z uwagi na znaczną liczbę postępowań, w których obwiniony nie dochował należytej staranności, a przede wszystkim z uwagi na fakt podejrzenia popełnienia przez obwinionego przestępstwa poświadczenia nieprawdy. Obie te przesłanki implikują konieczność odsunięcia obwinionego G. F. od wykonywania obowiązków służbowych. Śledztwo w tego typu wiąże się immanentnie z upływem czasu, zaś charakter czynów zarzucanych obwinionemu wskazuje, że nie może on w tym czasie pełnić obowiązków służbowych, gdyż mogłoby to rodzić poważną szkodę zarówno dla prowadzonych postępowań, jak i dla ogólnej oceny instytucji prokuratury.

Ustawowa przesłanka uzasadnionego przypadku, opisana w art. 150 § 3 ustawy – Prawo o prokuraturze, usprawiedliwiająca przedłużenie zawieszenia prokuratora w czynnościach służbowych, występuje bowiem w każdej sytuacji, w której prokurator jest podejrzany o popełnienie przestępstwa, a przynajmniej takiego przewinienia dyscyplinarnego, którego dokonanie poważnie naraziłoby na szwank wizerunek urzędu prokuratorskiego. Zdaniem Sądu Najwyższego, powyższa definicja ma w niniejszym postępowaniu zastosowanie.

Istnieje duże prawdopodobieństwo, że obwiniony uchybił godności prokuratora. Sprawowanie urzędu z godnością oznacza sprawowanie go zgodnie z pewnym standardem zachowania, wynikającym z zawartych w różnych przepisach zakazów i nakazów, które dla innych osób nie są obowiązujące, ale również z nieskodyfikowanych reguł, obyczajów, które łącznie formułują w odniesieniu do osoby pełniącej daną funkcję publiczną czy sprawującej urząd wymagania wyższe od wymagań stawianych przeciętnemu obywatelowi i tworzące rodzaj wzorca postępowania, którym kierować się powinna konkretna osoba pełniąca funkcję publiczną i który ma być podstawą autorytetu reprezentowanej przez tę osobę instytucji. Godność urzędu prokuratorskiego powinna być rozumiana jako pewien standard zachowania w różnych służbowych i pozasłużbowych okolicznościach, formułujący wobec prokuratorów podwyższone wymagania

powodujące, że powinni oni stanowić rodzaj wzorca dla innych osób uczestniczących w czynnościach służbowych (postanowienie SN z 27.07.2016 r. SDI 6/16, Lex 2087824; postanowienie SN z 23.07.2020 r. II DO 3/20, niepubl.).

Odnosząc się do wstępnego zarzutu odwołania podkreślić należy, że w przypadku rozstrzygnięcia o charakterze zawodowym, dyscyplinarnym i to rozstrzygnięcia tymczasowego, nedoręczenie pisma prosto do rąk adresata nie wstrzymuje biegu postępowania. Uchybienie to ponadto, nie stanowi bezwzględnej przyczyny odwoławczej opisanej w art. 439 k.p.k.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy – Izba Dyscyplinarna postanowił jak w sentencji.